

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

28. februar 2013 *

»Forny et prøvelse af dommen i sag T-234/11 P — annullationssøgsmål — formaliteten — søgsmålsfrist — frist, der ikke er fastsat i en EU-retlig bestemmelse — begrebet »rimelig frist« — fortolkning — Unionens retsinstitutters forpligtelse til at tage hensyn til omstændighederne i den konkrete sag — effektiv domstolsprøvelse — artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder — påvirkning af EU-rettens sammenhæng«

I sag C-334/12 RX-II,

angående forny et prøvelse i medfør af artikel 256, stk. 2, andet afsnit, TEUF af den dom, som Den Europæiske Unions Ret afsagde den 19. juni 2012 i sag T-234/11 P, Arango Jaramillo m.fl. mod EIB, i sagen

Oscar Orlando Arango Jaramillo, Luxembourg (Luxembourg),

María Esther Badiola, Luxembourg,

Marcella Bellucci, Luxembourg,

Stefan Bidiuc, Grevenmacher (Luxembourg),

Raffaella Calvi, Schuttrange (Luxembourg),

Maria José Cerrato, Luxembourg,

Sara Confortola, Verona (Italien),

Carlos D'Anglade, Luxembourg,

Nuno da Fonseca Pestana Ascenso Pires, Luxembourg,

Andrew Davie, Medernach (Luxembourg),

Marta de Sousa e Costa Correia, Itzig (Luxembourg),

Nausica Di Rienzo, Luxembourg,

José Manuel Fernandez Riveiro, Sandweiler (Luxembourg),

Eric Gällstad, Rameldange (Luxembourg),

Andres Gavira Etzel, Luxembourg,

* Processprog: fransk.

Igor Greindl, Canach (Luxembourg),
José Doramas Jorge Calderón, Luxembourg,
Monica Lledó Moreno, Sandweiler,
Antonio Lorenzo Ucha, Luxembourg,
Juan Antonio Magaña-Campos, Luxembourg,
Petia Manolova, Bereldange (Luxembourg),
Ferran Minguella Minguella, Gonderange (Luxembourg),
Barbara Mulder-Bahovec, Luxembourg,
István Papp, Luxembourg,
Stephen Richards, Blaschette (Luxembourg),
Lourdes Rodriguez Castellanos, Sandweiler,
Daniela Sacchi, Mondorf-les-Bains (Luxembourg),
Maria Teresa Sousa Coutinho da Silveira Ramos, Almargem do Bispo (Portugal),
Isabelle Stoffel, Mondorf-les-Bains,
Fernando Torija, Luxembourg,
María del Pilar Vargas Casasola, Luxembourg,
Carolina Vento Sánchez, Luxembourg,
Pé Verhoeven, Bruxelles (Belgien),
Sabina Zajc, Contern (Luxembourg),
Peter Zajc, Contern,

mod

Den Europæiske Investeringsbank (EIB), har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, L. Bay Larsen (refererende dommer), og dommerne J. Malenovský,
U. Lõhmus, M. Safjan og A. Prechal,

generaladvokat: P. Mengozzi

justitssekretær: A. Calot Escobar

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Oscar Orlando Arango Jaramillo og 34 andre ansatte i Den Europæiske Investeringsbank (EIB) ved avocat B. Cortese
- Den Europæiske Investeringsbank (EIB) ved C. Gómez de la Cruz og T. Gilliams, som befuldmægtigede
- den portugisiske regering ved L. Inez Fernandes, som befuldmægtiget
- Europa-Kommissionen ved J. Currall, H. Kraemer og D. Martin, som befuldmægtigede,

henset til artikel 62a og artikel 62b, stk. 1, i statuten for Den Europæiske Unions Domstol,

og efter at have hørt generaladvokaten,

afsagt følgende

Dom

- 1 Denne sag angår fornyet prøvelse af den dom, som Den Europæiske Unions Ret (Appelafdelingen) afsagde den 19. juni 2012, Arango Jaramillo m.fl. mod EIB (sag T-234/11 P, herefter »dommen af 19. juni 2012«), hvorved Retten forkastede den appel, som Oscar Orlando Arango Jaramillo og 34 andre ansatte i Den Europæiske Investeringsbank (herefter samlet »de berørte ansatte«) havde iværksat til prøvelse af den kendelse, som Retten for EU-Personalesager afsagde den 4. februar 2011, Arango Jaramillo m.fl. mod EIB (sag F-34/10, herefter »kendelsen af 4. februar 2011«), hvorved Personaleretten afviste deres søgsmål som værende anlagt for sent, hvilket søgsmål tilsigtede dels annulation af deres lønsedler for februar 2010, for så vidt som de er udtryk for EIB's afgørelser om at forhøje deres bidrag til pensionsordningen, dels at EIB tilpligtedes at betale dem erstatning.
- 2 Den fornyede prøvelse vedrører spørgsmålet, om dommen af 19. juni 2012 påvirker EU-rettens ensartede anvendelse eller sammenhæng, dels for så vidt som Den Europæiske Unions Ret som appelinstans har fortolket begrebet »rimelig frist« i forbindelse med et annullationssøgsmål anlagt af ansatte i Den Europæiske Investeringsbank til prøvelse af en af sidstnævnte udstedt retsakt, som er bebyrdende for dem, som en frist, hvis overskridelse automatisk medfører, at sagen er anlagt for sent og følgelig skal afvises, uden at Unionens retsinstanser er forpligtet til at tage hensyn til de særlige omstændigheder i det konkrete tilfælde, dels for så vidt som denne fortolkning af dette begreb kan krænke adgangen til effektive retsmidler, som fastsat i artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).

Retsforskrifter

Vedtægten for tjenestemænd i Den Europæiske Union

- 3 Artikel 91 i vedtægten for tjenestemænd i Den Europæiske Union, der er indført ved Rådets forordning (EØF, Euratom, EKSF) nr. 259/68 af 29. februar 1968 om vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber og om ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte i disse Fællesskaber samt om særlige

midlertidige foranstaltninger for tjenestemænd i Kommissionen (EFT 1968 I, s. 30), som ændret ved Rådets forordning (EF, Euratom) nr. 723/2004 af 22. marts 2004 (EUT L 124, s. 1, herefter »vedtægten«), bestemmer:

»1. [Den Europæiske Unions] Domstol kan afgøre enhver tvist mellem Fællesskaberne og en af de af denne vedtægt omfattede personer om lovligheden af en akt, der går imod denne person efter artikel 90, stk. 2. [...]

2. En klage kan kun antages til påkendelse ved [Den Europæiske Unions] Domstol, når:

— der for ansættelsesmyndigheden i forvejen er indbragt en klage efter artikel 90, stk. 2, inden for den fastsatte frist, og

— denne klage har været genstand for en udtrykkelig eller stiltiende afvisning.

3. Den i stk. 2 omhandlede klage skal fremsættes inden for en frist på 3 måneder. [...]

4 I overensstemmelse med artikel 100, stk. 3, i Personalerettens procesreglement forlænges den nævnte procesfrist på tre måneder med en fast afstandsfrist på ti dage.

EIB's personalevedtægt

5 Den 20. april 1960 vedtog EIB's bestyrelse bankens personalevedtægt, der efterfølgende er blevet ændret flere gange. I denne vedtægts artikel 41 er det fastsat, at Domstolen har kompetence til at behandle søgsmål, der vedrører tvister mellem EIB og dens ansatte, uden at det anføres, hvilken frist der gælder for indbringelse af sådanne søgsmål.

Baggrunden for den sag, der er genstand for fornyet prøvelse

Tvistens faktiske omstændigheder

6 De berørte ansatte er beskæftiget i EIB.

7 Lønsedlerne til de ansatte i EIB har siden den 1. januar 2007 ikke været trykt i den traditionelle papirudgave, men udfærdiges elektronisk. Lønsedlerne indlægges herefter hver måned i EIB's edb-system »Peoplesoft« og er således tilgængelige for den enkelte ansatte via dennes arbejdscomputer.

8 Lørdag den 13. februar 2010 blev lønsedlerne for februar 2010 indlagt i edb-systemet »Peoplesoft«. Disse lønsedler viste en forhøjelse af bidragene til pensionsordningen i forhold til lønsedlerne for januar 2010. Denne stigning skyldtes de af EIB truffne afgørelser i forbindelse med en ændring af pensionsordningen for bankens ansatte.

Kendelsen af 4. februar 2011

9 Som det fremgår af præmis 15 og 16 i kendelsen af 4. februar 2011, lagde Personaleretten – henset dels til den omstændighed, at de berørte ansatte først fik kendskab til indholdet af deres lønsedler for februar 2010 mandag den 15. februar 2010, dels til den faste afstandsfrist på ti dage – til grund, at de nævnte ansatte rådede over en søgsmålsfrist, der udløb tirsdag den 25. maj 2010.

- 10 Som det fremgår af kendelsens præmis 17, indgik de berørte ansattes søgsmål først pr. e-mail til Personalerettens Justitskontor i løbet af natten mellem tirsdag den 25. maj og onsdag den 26. maj 2010, nærmere bestemt den 26. maj 2010 kl. 00:00.
- 11 Med dette søgsmål nedlagde de berørte ansatte påstand dels om annullation af deres lønsedler for februar 2010, dels om, at EIB tilpligtedes at betale en symbolsk erstatning på 1 EUR for lidt ikke-økonomisk skade.
- 12 Ved særskilt dokument rettet til Personalerettens Justitskontor nedlagde EIB i medfør af artikel 78 i Personalerettens procesreglement påstand om, at sagen blev afvist, uden at Personaleretten indledte behandlingen af sagens realitet.
- 13 Ved kendelsen af 4. februar 2011 afviste Personaleretten sagen. Personaleretten fastslog i det væsentlige, at de berørte ansattes søgsmål, som indgik elektronisk til Personalerettens Justitskontor den 26. maj 2010 kl. 00:00, var anlagt for sent og følgelig skulle afvises, idet søgsmålsfristen udløb den 25. maj 2010. Den forkastede de berørte ansattes argumenter dels om krænkelse af deres ret til en effektiv domstolsprøvelse, dels om, at der er tale om en hændelig begivenhed eller et tilfælde af force majeure.

Dommen af 19. juni 2012

- 14 Ved dom af 19. juni 2012 forkastede Den Europæiske Unions Ret den appel, som de berørte ansatte havde iværksat, og stadfæstede således kendelsen af 4. februar 2011.
- 15 Det bemærkes for det første, at Den Europæiske Unions Ret i præmis 22-25 i dommen af 19. juni 2012 i det væsentlige henviste til retspraksis, hvorefter sådanne søgsmål i mangel af bestemmelser, hvorved der fastsættes søgsmålsfrister, der finder anvendelse på tvister mellem EIB og bankens ansatte, skal anlægges inden for en »rimelig frist«. I samme doms præmis 26 udtalte Retten, at den frist på tre måneder, der er fastsat i tjenestemandsvedtægtens artikel 91, stk. 3, vedrørende tvister mellem Den Europæiske Unions institutioner eller organer og disses tjenestemænd eller øvrige ansatte, udgør en »relevant reference«, for så vidt som disse tvister efter deres art er beslægtet med tvister mellem EIB og bankens ansatte vedrørende EIB's retsakter, der er bebyrdende for de ansatte, og som disse påstår annulleret, hvorefter Retten i dommens præmis 27, idet den baserede sig på visse af sine tidligere domme, fastslog, at overholdelsen af en frist på tre måneder »i princippet« skal anses for rimelig.
- 16 I nævnte præmis 27 i dommen af 19. juni 2012 udledte Den Europæiske Unions Ret heraf »modsætningsvis [...], at ethvert søgsmål anlagt af en ansat i EIB efter udløbet af en frist på tre måneder, forlænget med den faste frist under hensyn til afstanden på ti dage, i princippet skal anses for at være anlagt inden for en frist, som ikke er rimelig [...]. Retten tilføjede, at en sådan modsætningsvis fortolkning er lovlig, »eftersom kun en streng overholdelse af procesregler, hvorved der fastsættes en præklusiv frist, er i overensstemmelse med hensynet til retssikkerheden og nødvendigheden af at undgå enhver forskelsbehandling eller vilkårlighed i retsplejen«.
- 17 For det andet bemærkes, at Den Europæiske Unions Ret i nævnte doms præmis 30 forkastede de berørte ansattes indsigelse om, at Personaleretten havde erstattet anvendelsen af princippet om overholdelse af en rimelig frist, som i sagens natur er fleksibelt og åbent for en konkret afvejning af de involverede interesser, med en streng og generel overholdelse af en præcis frist på tre måneder. Retten fandt bl.a., at Personaleretten havde begrænset sig til at anvende »en retsregel [...], som klart og tydeligt følger af en modsætningslutning fra [Den Europæiske Unions Rets] retspraksis [der er nævnt i præmis 27 i dommen af 19. juni 2012]«, hvilken regel er udtryk for en specifik anvendelse af overholdelsen af en rimelig frist i tvister mellem EIB og dens ansatte, idet disse tvister frembyder store ligheder med tvister mellem Den Europæiske Union og dens tjenestemænd og øvrige ansatte. Den Europæiske Unions Ret tilføjede, at »denne regel, der hviler på en generel formodning om, at en frist

på tre måneder i princippet er tilstrækkelig til at gøre det muligt for EIB's ansatte at vurdere lovligheden af EIB's retsakter, der er bebyrdende for dem, og til, i givet fald, at forberede deres søgsmål, ikke pålægger Unionens retsinstanser, som har til opgave at anvende denne, at tage hensyn til omstændighederne i den enkelte sag og bl.a. at foretage en konkret afvejning af de involverede interesser«.

- 18 I præmis 33-35 i dommen af 19. juni 2012 henviste Den Europæiske Unions Ret til denne argumentation vedrørende fastlæggelse af søgsmålsfristen for at udelukke såvel en hensyntagen til en angivelig strømafbrydelse, der skulle have forsinket fremsendelsen af stævningen, som den omstændighed, at EIB ikke havde opfyldt sin pligt til som regelfastsætter at fastlægge præcise søgsmålsfrister, samt visse andre specifikke omstændigheder i den konkrete sag, som de berørte ansatte havde påberåbt sig.
- 19 I dommens præmis 42 og 43 forkastede Den Europæiske Unions Ret ligeledes de berørte ansattes argumenter om, at der forelå en tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet og af retten til en effektiv domstolsprøvelse.
- 20 Endelig forkastede Retten i præmis 51-58 i dommen af 19. juni 2012 de berørte ansattes anbringende vedrørende Personalerettens afvisning af at kvalificere de omstændigheder, der havde ført til den forsinkede indbringelse af deres søgsmål, som hændelige begivenheder eller force majeure. I samme doms præmis 59-66 afviste Den Europæiske Unions Ret ligeledes at give de nævnte ansatte medhold i deres anbringende om, at der forelå en urigtig gengivelse af beviserne for, at der var tale om en hændelig begivenhed eller force majeure.

Retsforhandlingerne for Domstolen

- 21 Efter at førstegeneraladvokaten havde foreslået, at der foretages en fornyet prøvelse af dommen af 19. juni 2012, fandt den særlige afdeling, der er omhandlet i artikel 123b i Domstolens procesreglement, i den affattelse heraf, der var gældende på tidspunktet for dette forslag, i sin beslutning af 12. juli 2012 (sag C-334/12 RX), at der burde foretages en fornyet prøvelse af dommen med henblik på at afgøre, om den påvirker EU-rettens ensartede anvendelse eller sammenhæng.
- 22 Med hensyn til genstanden for den fornyede prøvelse anførte Domstolen i beslutningen af 12. juli 2012 to mere præcise grunde, der begrundet en fornyet prøvelse. For det første må det afgøres, om Den Europæiske Unions Ret – ved i lighed med Personaleretten at antage, at Unionens retsinstanser ved bedømmelsen af rimeligheden af den frist, inden for hvilken der af ansatte i EIB er anlagt et annulationssøgsmål til prøvelse af en bebyrdende retsakt udstedt af EIB, ikke er forpligtet til at tage hensyn til de særlige omstændigheder i den enkelte sag – anlagde en fortolkning, der er forenelig med Domstolens praksis, hvorefter den rimelige karakter af en frist, som ikke er fastsat i den primære eller den afledte EU-ret, skal vurderes ud fra omstændighederne i den konkrete sag.
- 23 For det andet må det afgøres, om den af Den Europæiske Unions Ret anlagte fortolkning ved at knytte en præklusiv virkning til overskridelsen af en frist, som ikke er fastsat i den primære eller den afledte EU-ret, for indgivelse af et søgsmål, kan krænke adgangen til effektiv domstolsprøvelse, som fastsat i chartrets artikel 47.
- 24 Hvis der måtte være anledning til at konstatere, at dommen af 19. juni 2012 er behæftet med en retlig fejl, skal det undersøges, om og i givet fald i hvilket omfang den nævnte dom påvirker EU-rettens ensartede anvendelse eller sammenhæng.

Om de spørgsmål, der er genstand for fornyet prøvelse

- 25 Indledningsvis skal det konstateres, at ingen EU-retlig bestemmelse fastsætter en frist, inden for hvilken en ansat i EIB skal anlægge et annulationssøgsmål til prøvelse af en bebyrdende akt hidrørende fra sidstnævnte.
- 26 Det må desuden konstateres, at Den Europæiske Unions Ret i sin dom af 19. juni 2012 – efter i dommens præmis 22-25 at have bemærket, at spørgsmålet om, hvorvidt et annulationssøgsmål er blevet anlagt inden for en »rimelig frist«, indebærer en hensyntagen til alle sagens omstændigheder – afviste de berørte ansattes søgsmål som følge af, at det var anlagt for sent, uden at tage den konkrete sags omstændigheder i betragtning.
- 27 Retten fraveg herved ligeledes Domstolens praksis vedrørende begrebet »rimelig frist«, uanset at den henviste hertil i præmis 25 i dommen af 19. juni 2012.
- 28 Det følger af den nævnte retspraksis, at når varigheden af proceduren ikke er fastsat ved en EU-retlig bestemmelse, skal den »rimelige« karakter af den frist, som institutionen har behov for til at vedtage den pågældende akt, vurderes på grundlag af samtlige omstændigheder i den konkrete sag, herunder navnlig tvistens betydning for den pågældende, sagens kompleksitet og de involverede parter adfærd (jf. i denne retning dom af 15.10.2002, forenede sager C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P og C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 8375, præmis 187).
- 29 Domstolen præciserede i ovennævnte doms præmis 192, at den rimelige karakter af en frist ikke kan fastlægges under henvisning til en bestemt maksimumsgrænse, der fastsættes på abstrakt vis, men skal vurderes i hvert enkelt tilfælde under hensyn til sagens omstændigheder.
- 30 Denne forpligtelse for Unionens institutioner og organer til inden for rammerne af administrative procedurer at respektere en rimelig frist, der ikke kan fastlægges under henvisning til en bestemt maksimumsgrænse, der fastsættes på abstrakt vis, er efterfølgende blevet bekræftet af Domstolen (jf. bl.a. dom af 30.11.2006, sag C-293/05, Kommissionen mod Italien, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis, og dom af 7.4.2011, sag C-321/09 P, Grækenland mod Kommissionen, præmis 33 og 34).
- 31 Denne fortolkning af begrebet »rimelig frist« gælder – i modsætning til hvad EIB og Europa-Kommissionen har hævdet i deres skriftlige indlæg – ikke kun, når det skal afgøres, om varigheden af en administrativ eller retslig procedure, som ikke er reguleret af en ufravigelig frist, der er fastsat ved en EU-retlig bestemmelse, er rimelig.
- 32 Det fremgår af Domstolens praksis, at den fremgangsmåde, der er beskrevet i denne doms præmis 28-30, ligeledes gælder for et spørgsmål, der har direkte indvirkning på sagens formalitet, nemlig spørgsmålet om den frist, inden for hvilken den pågældende skal anmode den berørte institution om den fulde ordlyd af en akt, der ikke er blevet offentliggjort, og som vedkommende ikke har fået meddelelse om, for at få et nøje kendskab hertil med henblik på at påstå den annulleret (jf. kendelse af 10.11.2011, sag C-626/10 P, Joséphidès mod Kommissionen og EACEA, præmis 127, 128, 130 og 131). Endelig bemærkes i samme retning, at Domstolen lader spørgsmålet om, hvorvidt anmodninger om godtgørelse af sagsomkostninger afholdt for Unionens retsinstanser kan antages til realitetsbehandling, afhænge af overholdelsen af en rimelig frist mellem afsigelsen af den dom, hvorved der er truffet afgørelse om fordelingen af disse omkostninger, og anmodningen om godtgørelse heraf hos den anden part i tvisten (jf. kendelse af 21.6.1979, sag 126/76 DEP, Diaz mod Kommissionen, Sml. s. 2131, præmis 1).
- 33 Det følger af det ovenstående, at selv om den retspraksis fra Domstolen, som er nævnt i denne doms præmis 28 og 30, ganske vist vedrører spørgsmålet, om varigheden af en administrativ procedure er rimelig, når ingen EU-retlig bestemmelse knytter en bestemt frist til en sådan procedure, skal begrebet

»rimelig frist« alligevel anvendes på samme måde, når det vedrører et søgsmål eller en anmodning, for hvilke EU-retten ikke fastsætter den frist, inden for hvilken dette søgsmål eller denne anmodning skal være indgivet. I begge tilfælde skal Unionens retsinstanser tage hensyn til omstændighederne i den konkrete sag.

- 34 Denne fortolkning, der sikrer en sammenhængende anvendelse af begrebet »rimelig frist«, som Unionens retsinstanser benytter sig af i forskellige situationer, blev i øvrigt fulgt i Den Europæiske Unions Rets praksis før dommen af 19. juni 2012.
- 35 I kendelsen af 15. september 2010, sag T-157/09 P, Marcuccio mod Kommissionen, med hensyn til hvilken Domstolen ikke fandt, at der var anledning til at foretage en fornyet prøvelse (jf. Domstolens beslutning af 27.10.2010, sag C-478/10 RX), bemærkede Den Europæiske Unions Ret således i præmis 47, at i mangel af en frist i de retsforskrifter, der finder anvendelse i relation til fremsættelse af et erstatningskrav, der udspringer af ansættelsesforholdet mellem en tjenestemand og den institution, som han er tilknyttet, skal et sådant krav fremsættes inden for en »rimelig frist«, der fastlægges på grundlag af sagens omstændigheder.
- 36 I dommen af 6. marts 2001, sag T-192/99, Dunnette m.fl. mod EIB, Sml. II, s. 813, var det desuden først efter en gennemgang af sagens omstændigheder, at Den Europæiske Unions Ret i præmis 58 konkluderede, at »henset til fristerne i [tjenestemand]vedtægtens artikel 90 og 91 må det fastslås, at sagsøgerne har anlagt sag inden for en rimelig frist« (jf. for så vidt angår tvisterne mellem Den Europæiske Centralbank (ECB) og dennes ansatte Rettens kendelse af 11.12.2001, sag T-20/01, Sml. Pers. I-A, s. 235, og II, s. 1075, præmis 63).
- 37 På samme måde nåede Rettens præsident i kendelse af 6. december 2002, sag T-275/02 R, D mod EIB, Sml. Pers. I-A, s. 259, og II, s. 1295, efter i kendelsens præmis 33 at have bemærket, at en frist på tre måneder i princippet må anses for rimelig for anlæggelse af et annulationssøgsmål til prøvelse af EIB's afgørelser, og efter i samme kendelses præmis 38 at have konstateret, at søgsmålet i den omhandlede sag var indgivet fem måneder efter, at den anfægtede afgørelse var blevet vedtaget, først frem til den konklusion, at søgsmålet var indgivet for sent, efter en gennemgang, der havde ført ham til i kendelsens præmis 39 at konstatere, at sagsøgeren ikke havde påberåbt sig nogen særlig omstændighed, der kunne begrunde overskridelsen af denne frist på tre måneder og opveje hensynet til retssikkerheden.
- 38 Det bemærkes, at den fortolkning af begrebet »rimelig frist«, der er anlagt i denne doms præmis 33 og 34, i modsætning til det, som EIB har anført i sit skriftlige indlæg, ikke indebærer, at lovligheden af de akter, som dette organ udsteder, uendeligt kan drages i tvivl, eftersom en anvendelse af dette begreb i overensstemmelse med Domstolens praksis netop har til formål at udelukke, at Unionens retsinstanser undersøger velbegrundetheden af et søgsmål, der er indgivet inden for en frist, der ikke anses for rimelig.
- 39 Den nævnte fortolkning kan i modsætning til det, som EIB har anført i sit skriftlige indlæg, heller ikke afkræftes af dom af 22. maj 1990, sag C-70/88, Parlamentet mod Rådet, Sml. I, s. 2041, hvori Domstolen, skønt Europa-Parlamentet ikke havde ret til at anlægge et annulationssøgsmål i medfør af EØF-traktatens artikel 173 (artikel 173 EF, efter ændring nu artikel 230 EF), antog, at nævnte institution havde kompetence til at anlægge et sådant annulationssøgsmål for den. I den pågældende sag måtte søgsmålsfristen på to måneder, som fastsat ved nævnte artikel, nødvendigvis finde anvendelse på Parlamentet med samme strengthed som på de deri omhandlede institutioner. I den foreliggende sag, hvor EIB's personalevedtægts artikel 41 ikke fastsætter en søgsmålsfrist, men blot anfører, at Unionens retsinstanser har kompetence til at træffe afgørelse i tvister mellem EIB og dennes ansatte, har nævnte retsinstanser derimod, henset til vedtægtens tavshed, set sig nødsaget til at anvende begrebet rimelig frist. Dette begreb, der indebærer, at alle sagens omstændigheder skal tages i betragtning, kan således ikke forstås som en fast præklusiv frist. Fristen på tre måneder i

tjenestemandsvedtægtens artikel 91, stk. 3, kan følgelig ikke anvendes analogt som præklusiv frist på EIB's ansatte, når de anlægger et annullationssøgsmål til prøvelse af en bebyrdende akt hidrørende fra EIB.

- 40 Hvad endelig angår spørgsmålet om, hvorvidt Den Europæiske Unions Ret – idet den tillagde overskridelsen af den rimelige frist, som de berørte ansatte råder over til indbringelse af deres søgsmål, præklusiv virkning – krænkede retten til effektiv domstolsprøvelse, bemærkes, at princippet om effektiv domstolsprøve er et generelt EU-retligt princip, som nu er udtrykt i chartrets artikel 47 (jf. dom af 8.12.2011, sag C-389/10 P, KME Germany m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 13125 præmis 119 og den deri nævnte retspraksis).
- 41 I denne forbindelse fastsætter chartrets artikel 47, stk. 1, at enhver, hvis rettigheder og friheder som sikret af EU-retten er blevet krænkede, skal have adgang til effektive retsmidler for en domstol under overholdelse af de betingelser, der er fastsat i nævnte artikel. Ifølge artikel 47, stk. 2, har enhver ret til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig frist for en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov.
- 42 Ifølge forklaringerne til denne artikel, som der i henhold til artikel 6, stk. 1, tredje afsnit, TEU og chartrets artikel 52, stk. 7, skal tages hensyn til ved fortolkningen heraf, er chartrets artikel 47, stk. 1, støttet på artikel 13 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, der blev undertegnet i Rom den 4. november 1950 (herefter »EMRK«), og artikel 47, stk. 2, svarer til EMRK's artikel 6, stk. 1.
- 43 Det fremgår af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis vedrørende fortolkningen af EMRK's artikel 6, stk. 1, som man i overensstemmelse med chartrets artikel 52, stk. 3, skal henholde sig til, at retten til domstolsprøvelse ikke er en absolut ret. Udøvelsen af denne ret er undergivet begrænsninger, navnlig for så vidt angår betingelserne for realitetsbehandling af et søgsmål. Selv om de berørte må forvente, at reglerne vil blive anvendt, må anvendelsen heraf imidlertid ikke hindre de retsundergivne i at benytte sig af et til rådighed stående retsmiddel (jf. i denne retning Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 6.12.2011, stævning nr. 41959/08, endnu ikke trykt i *Reports of judgments and decisions*, præmis 24).
- 44 I det foreliggende tilfælde, hvor EIB's ansattes frist for at anlægge sag til prøvelse af bebyrdende akter ikke allerede er blevet fastsat ved en EU-retlig bestemmelse eller begrænset i overensstemmelse med chartrets artikel 52, stk. 1, er det ubestridt, at de berørte ansatte, henset til Domstolens praksis vedrørende anvendelsen af begrebet »rimelig frist«, med føje kunne forvente, at Den Europæiske Unions Ret ikke i forhold til deres søgsmål ville anvende en forud fastsat præklusiv frist, men at den ville begrænse sig til at anvende denne retspraksis fra Domstolen ved afgørelsen om søgsmålets formalitet.
- 45 Denne urigtige anvendelse af begrebet rimelig frist gjorde det umuligt for de berørte ansatte at forsvare deres rettigheder vedrørende deres vederlag ved effektive retsmidler for en domstol under overholdelse af betingelserne i chartrets artikel 47.
- 46 Henset til ovenstående betragtninger må det lægges til grund, at Den Europæiske Unions Ret anlagde en urigtig fortolkning af begrebet »rimelig frist«, således som det følger af den retspraksis, der er henvist til i denne doms præmis 28-30 og 32, og følgelig foretog en urigtig gengivelse af selve kernen i begrebet rimelig frist, idet den i det foreliggende tilfælde lagde til grund, at der skulle iværksættes »en retsregel«, hvis strenge anvendelse fører til en løsning, der er i strid med det, der følger af Rettens egen praksis.

III – Spørgsmålet om, hvorvidt EU-rettens ensartede anvendelse eller sammenhæng påvirkes

- 47 Den Europæiske Unions Ret anlagde – idet den i sin dom af 19. juni 2012 lagde til grund, at en søgsmålsfrist, som ikke er fastsat i den primære eller den afledte EU-ret, såsom den, der finder anvendelse i tilfælde af, at ansatte i EIB anlægger et annulationssøgsmål til prøvelse af en af sidstnævnte udstedt retsakt, som er bebyrdende for dem, er en frist af tre måneders varighed, hvis overskridelse automatisk medfører, at sagen er anlagt for sent og følgelig skal afvises – en fortolkning, der er uforenelig med Domstolens praksis, hvorefter spørgsmålet om, hvorvidt en sådan frist er rimelig, skal afgøres på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag.
- 48 Det skal derfor undersøges, om og i givet fald i hvilket omfang dommen af 19. juni 2012 påvirker EU-rettens ensartede anvendelse eller sammenhæng.
- 49 I denne forbindelse skal der tages hensyn til følgende fire aspekter:
- 50 For det første er dommen af 19. juni 2012 den første afgørelse, hvorved Den Europæiske Unions Ret har forkastet en appel af en kendelse afsagt af Personaleretten, hvormed sidstnævnte afviste et annulationssøgsmål, der var anlagt efter fristen var udløbet, som værende for sent anlagt, uden at tage hensyn til alle sagens omstændigheder. Dommen kan derfor få præjudikatsvirkning for fremtidige sager (jf. analogt dom af 17.12.2009, sag C-197/09 RX-II, fornyet prøvelse i sagen M mod EMEA, Sml. I, s. 12033, præmis 62).
- 51 For det andet fraveg Den Europæiske Unions Ret med hensyn til begrebet »rimelig frist« Domstolens faste praksis, således som den navnlig er beskrevet i denne doms præmis 28-30 og 32 (jf. analogt dommen om fornyet prøvelse i sagen M mod EMEA, præmis 63).
- 52 For det tredje vedrører Den Europæiske Unions Rets fejl et processuelt begreb, der ikke udelukkende henhører under tjenstemandsretten, men som finder anvendelse uafhængigt af, hvilket sagsområde der er tale om (jf. analogt dommen om fornyet prøvelse i sagen M mod EMEA, præmis 64).
- 53 Endelig, for det fjerde, spiller begrebet »rimelig frist« og princippet om effektiv domstolsbeskyttelse, som Den Europæiske Unions Ret har tilsidesat, en vigtig rolle i Unionens retsorden (jf. analogt dommen om fornyet prøvelse i sagen M mod EMEA, præmis 65). Navnlig bemærkes, at den ret til adgang til effektive retsmidler for en domstol, som er sikret ved chartrets artikel 47, ifølge artikel 6 TEU har samme juridiske værdi som den, der følger af traktaternes bestemmelser.
- 54 Henset til disse omstændigheder under et må det konstateres, at dommen af 19. juni 2012 påvirker EU-rettens sammenhæng, for så vidt som Den Europæiske Unions Ret som appelinstans har fortolket begrebet »rimelig frist« på en sådan måde, at de berørte ansattes søgsmål blev afvist, uden at sagens særlige omstændigheder blev taget i betragtning.
- 55 Under disse omstændigheder skal der herefter kun tages stilling til, hvilke konsekvenser der skal drages af påvirkningen af EU-rettens sammenhæng.
- 56 Artikel 62b, stk. 1, i statuten for Domstolen bestemmer, at såfremt Domstolen fastslår, at Rettens afgørelse påvirker EU-rettens ensartede anvendelse eller sammenhæng, hjemviser den sagen til Retten, der er bundet af de afgørelser om retsspørgsmål, der er indeholdt i Domstolens afgørelse. Domstolen kan ved hjemvisningen af sagen desuden angive, hvilke af virkningerne af Rettens afgørelse der skal betragtes som endelige for parterne i sagen. Undtagelsesvis kan Domstolen selv afgøre sagen endeligt, hvis afgørelsen af retstvisten under hensyn til udfaldet af den fornyede prøvelse følger af de faktiske omstændigheder, som Rettens afgørelse støttes på.

- 57 Det følger heraf, at Domstolen ikke kan begrænse sig til at konstatere, at der foreligger en påvirkning af EU-rettens sammenhæng eller ensartede anvendelse uden at drage konsekvenserne af denne konstatering for den omhandlede tvist. I det foreliggende tilfælde bør dommen af 19. juni 2012 ophæves af de grunde, der er anført i denne doms præmis 54.
- 58 Da påvirkningen af EU-rettens sammenhæng i det foreliggende tilfælde skyldes en fejlagtig fortolkning af begrebet »rimelig frist« og en tilsidesættelse af princippet om ret til en effektiv domstolsprøvelse, følger den endelige afgørelse af spørgsmålet om, hvorvidt de berørte ansattes søgsmål kan antages til realitetsbehandling, ikke af de faktiske konstateringer, som dommen af 19. juni 2012 støttes på, og Domstolen kan følgelig ikke selv endeligt afgøre tvisten i medfør af artikel 62b, stk. 1, tredje punktum, i statuten for Domstolen.
- 59 Sagen bør derfor hjemvises til Den Europæiske Unions Ret og ikke, således som de berørte ansatte har gjort gældende, til Personaleretten, med henblik på en bedømmelse på grundlag af alle sagens konkrete omstændigheder af spørgsmålet om, hvorvidt den frist, inden for hvilken disse sidstnævnte indgav deres søgsmål til Personaleretten, er rimelig eller ej.

Sagens omkostninger

- 60 Det fremgår af artikel 195, stk. 6, i Domstolens procesreglement, at når den afgørelse, der er genstand for fornyet prøvelse, er truffet af Retten i medfør af artikel 256, stk. 2, TEUF, træffer Domstolen afgørelse om sagsomkostningerne.
- 61 I mangel af særlige bestemmelser om fordelingen af sagsomkostningerne inden for rammerne af en fornyet prøvelse bør de interesserede, som er omhandlet i artikel 23 i statuten for Domstolen, og de parter i sagen for Den Europæiske Unions Ret, der har afgivet indlæg eller skriftlige bemærkninger for Domstolen vedrørende de spørgsmål, der er genstand for fornyet prøvelse, bære deres egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Fjerde Afdeling):

- 1) **Dommen afsagt af Den Europæiske Unions Ret (Appelafdelingen) den 19. juni 2012 i sag T-234/11 P, Arango Jaramillo m.fl. mod EIB, påvirker EU-rettens sammenhæng, idet Den Europæiske Unions Ret som appelinstans fortolkede begrebet »rimelig frist« i sammenhæng med, at ansatte i Den Europæiske Investeringsbank (EIB) anlagde et annulationssøgsmål til prøvelse af en af sidstnævnte udstedt retsakt, som er bebyrdende for dem, som en frist af tre måneders varighed, hvis overskridelse automatisk medfører, at sagen er anlagt for sent og følgelig skal afvises, uden at Unionens retsinstanter er forpligtet til at tage hensyn til sagens omstændigheder.**
- 2) **Den Europæiske Unions Rets dom ophæves.**
- 3) **Sagen hjemvises til Den Europæiske Unions Ret.**
- 4) **Oscar Orlando Arango Jaramillo og de 34 andre ansatte, hvis navne er opregnet i indledningen til denne dom, EIB, Den Portugisiske Republik og Europa-Kommissionen bærer hver deres egne omkostninger i forbindelse med proceduren for fornyet prøvelse.**

Underskrifter